

PAPA II. JOHN PAUL'UN MÜSLÜMANLARA YAPTIĞI KONUŞMALARDA İSLAM HAKKINDA SÖYLEDİKLERİ

Dr.Thomas MICHEL

1- Temel Yönelişler

Bu tebliğin amacı, Papa'nın müslümanlarla yaptığı doğrudan görüşmelerde söyledikleri ve anlattıklarını sistematik olarak ortaya koymaktır. Papa II. John Paul 1980 yılından bu yana müslümanlara hitaben 20 konuşma yapmıştır.

Papa'nın müslümanlara hitabı sıcak kalbi ve dostane selamlarıyla başlar. Kendisi, müslümanlarla bir araya gelmekten memnun olduğunu ve bunun Tanrı'ya şükran duyduğu hususi bir zevk olduğunu belirtir. Ortaya koyduğu duyguların ve mesajın sadece toplantı vesilesiyle orada bulunan müslüman temsilcilere değil aynı zamanda o ülkede yaşayan bütün müslümanlara yönelik olduğunu açıkça belirtir. Aynı şekilde kendisinin orada bulunmasının sadece şahsi bir inisiyatif olmadığını; katolik kilisesinin manevi önderi olarak hareket ettiğini ve bütün kilise'nin selam ve saygılarını iletmek istediğini vurgular Müslümanlar için ayrı ve Hıristiyanlar için, bunun tersine, ayrı bir mesajı olmadığını söyler. "Katolik kilisesinde kadın erkek evlatlarıma söylediklerim ne ise, burada size de tekrar etmemde beis yoktur." Onun mesajı yeni bir şey değildir ve sık sık da önceki Katolik öğretilerine atıfta bulunur. Özellikle II. Vatikan Konsülünün "Hıristiyan ve Müslümanların sosyal adaleti, ahlaki değerleri, bütün insanlar için barış ve hürriyeti geliştirmek üzere birlikte hareket etmeleri" yolundaki çağrısını iktibas etmektedir.

2- Müşterek Unsurlar

Papa Hıristiyanların ve müslümanların birçok müşterekleri olduğunu ve her iki topluluğun bu ortak oldukları değerlerin bulunmasını sevinçle karşılamaları ve Tanrı'ya şükretmeleri gerektiğini belirtir; Bu ortak değerlerin en önemlileri bir ve aynı Tanrıya inanış ve Ona ibadettir. İşte bu ibadet, Hristiyan ve Müslümanı birleştiren en büyük bağıdır. Her iki cemaat da aynı rahman, yaratıcı, kadir, yüce, esirgeyen, hayat sahibi, kutsal, adil, insanlığın hakimi, hata ve günahlarımızı esirgeyici tanrıya boyun eğmektedir.

O bizim rehberimizdir, mütealdir, sevgisi ile günlük hayatımızda bizimle beraberdir. Hıristiyanlar ve müslümanlar, her iki toplum da onun kanununa itaat etmeye, onun iradesine boyun eğmeye gayret gösterirler ve her iki toplum da ondan yardım görürler.

Hıristiyan ve müslümanların insan anlayışlarında da ortak unsurlar vardır. Müslümanların Allah'ın halifesi ve mahlukatın en şerefli saydıkları, Aziz Pavlus'dan beri Hıristiyanların da Tanrı'nın sanatının eseri ve onun şaheseri gördükleri insanın şeref ve itibarının kaynağı Tanrı'dır. Tanrı, insan haklarının, manevi değerlerin ve insanın sorumluluklarının kaynağıdır. Bize sevme kabiliyeti veren ve iyi amellerle sadakatimizi ortaya koymamızı isteyen O'dur. Namaz, oruç, zekat ibadetleri ile tövbe ve istiğfar ederek Tanrı'ya kavuşmaya çalışırız ve hepimiz de ölümden sonra dirilmek ümidi vardır.

Hıristiyan ve Müslümanların, onları aynı zaman da Yahudi kardeşlerimizle de birleştiren önemli diğer bir iman unsuru da Hz.İbrahim, onların manen Hz.İbrahim'e bağlılıklarıdır. Allah'ın iradesine teslimiyet ve onun iyiliğine duyduğu güveniyle o, her iki topluma da inanç modeli göstermiştir. O, bize sevgi ve merhamet içinde yaşamayı öğ-reten hepimizin ortak atasıdır. Hz.İbrahim, iman ve ibadetlerini uzak ülkelere taşıyan göçmen müminler için bir numûnedir.

Hıristiyan ve Müslüman inananların ayrıldıkları temel nokta, Nasıralı İsa'nın şahsiyeti ve faaliyetleri hakkındaki görüştür. Müslümanların Hz.İsa ve annesi Meryem'e gösterdikleri saygıyı memnuniyetle müşahede etmekle birlikte, Aziz Peder şunu belirtir: Hıristiyanlara göre İsa onların derunî bir bilgi dünyasına girmesini sağlamış ve Tanrı'nın sırlarına aşina kılmış; bu yüzden de biz, İsa'nın Rab ve kurtarıcı olduğunu söylüyoruz.

Hıristiyanlık ve İslamiyetin inançları arasındaki pek çok ortak unsurlar göz önünde tutulduğunda, şu sonuca ulaşılmaktadır: Her iki toplumun da ortak ilgi merkezleri, ortak değerleri ve Tanrı'nın iradesi doğrultusunda şekillenmiş ortak cemiyet idealleri vardır. Müslümanlar ve Hıristiyanlar ortaya koyacakları faaliyetlerle, Tanrı'yı arayan diğerlerine örnek olacak ortak bir delil göstermelidirler.

3- Ortak Amaçlar

Buğünün en önemli meselelerinden biri, maddeciliğin bencilliğin ilahi ve hakiki insani değerler bozulma tehdidi altındaki dünyada insanın manevî boyutunun korunması ve ahlaki, manevi değerlerin benimsenmesidir. İnsanın maddi boyutu ile meşgul olan çağdaş toplum-

PAPA II. JOHN PAUL'UN MÜSLÜMANLARA YAPTIĞI ...

lar, hayret uyandıran teknolojik gelişmeler kaydetti. Fakat bunun yanında, Tanrı'dan ve dinden habersiz onlardan pervasızca yüz çevirmeye yönelmiş görünüyor.

Hıristiyan ve Müslümanlar insan hayatının anlamı, gayesi, mutluluğa götüren yollar ve ölümün manası gibi ortak ilgileri paylaşmaktadır. Onlar insanın manevi, maddi ve toplumsal ihtiyaçlarını düşünmektedirler. Adalet ve barış kadar, gerçek hürriyet de bugünün önemli konularındandır. Bu bakımdan dinî hürriyeti sağlanabilmesi fevkalade ehemmiyet arz etmektedir.

İnsanlık içindeki bölünmeler, çatışmalar ve gittikçe artan kutuplaşmalar, ön yargılarda ısrar edilmesi önemli meselelerdendir. Dayanışma içinde olma ihtiyacı, insanlık için her zamankinden daha açık bir görünüm arz ediyor.

Bugünün en önemli meselelerinden biri de ekonomik problemlerdir; kıtlık, kuraklık, açlık, yetersiz beslenme kurbanları, mülteciler, göçmenler ve bunların karşılaştıkları güçlüklerdir. Günlük geçim sıkıntısı, işsizlik, hayat şartları, sıhhi korunma, yoksulların kontrolü dışındaki ekonomik kurallar ve hayat mücadelesi veren birçokları için temel gerekler; bunların hepsi ciddi alaka konularındır.

Sosyal ve ekonomik meseleler, adalet, dürüstlük, ehliyet sahibi bir yönetim ve husûmetlerin ortadan kaldırılması ihtiyacını; kamu hayatında doğruluk ve disiplini; her türlü tefrika unsurunun ortadan kalkmasını; siyasette cesaret ve bilgeliği; kanunlar önünde eşitliğe duyulan ihtiyacı içine alır. Kaynağını Tanrı'dan alan insan hakları, Tanrı'ya sadakatimiz ve insana duyduğumuz sevgiden dolayı bizi saygı göstermeye zorlayan ilgi konularındır.

Hıristiyanlar ve Müslümanlar aile hayatının gelişmesi ve korunması, çocuklara dinî eğitim verilmesi ile yakından ilgilenmelidirler. Doğmamış insanların hakları unutulmamalıdır. Misafirperverlik, tabiata saygı, ahlaki dürüstlük, kamuoyunda cereyan eden tartışmaların çözülmesi ve yaşam sevincini dile getirme gibi geleneksel değerlerin aşındırılmasına müsaade edilmemelidir.

Bu meselelerle karşı karşıya olduklarından Hıristiyan ve Müslümanlar, aynı gemide yol aldıklarını ve yaşamalarının herkesin ortak gayretine bağlı olduğunu idrak etmelidirler. Binaenaleyh, günümüzün meselelerine Allah'a inanan kimseler olarak aktif cevap verebilmek için Hıristiyanlar ve Müslümanlar arasında sağlanacak diyalog her zamankinden daha gereklidir.

4- Bugün İçin Önemli Olan Ortak Değerler

Müslümanlarla yaptığı konuşmalarda, ahlakî ve manevî değerleri yaşamak ve onları korumak Papa'nın işlediği ana temadır. Ona göre bunlar yalnızca hümanizme ait meseleler değildir; çünkü, bütün insan hakları ve değerlerin kaynağı Tanrı'dır. Bugün öyleleri var ki, Tanrı'nın öğrettiği bu değerleri tersine çeviriyor yahut onların yerine başkalarını koyuyorlar. Bu yüzden, her iki toplumun birlikte gayret etmeleri gerekir ki, ortak değerler yürürlükte kalabilsin.

Papa, "İslam, dinî mirasının, onun manevî değerlerinin ve hazinelerinin" farkındadır. Müslümanlar köklü bir edebî, ilmî, felsefî geleneğin varisleridirler ve Tanrı'nın bize bahşettiği bu dünyanın manasını keşfetmek, anlamak ve bilmek için bu kültürel miras üzerinde çalışmalı; hakikati bulma arzusu ve ona duyulan saygıdan hareketle, bu hürmete ve ihtimama layık zengin kültür mirasını, kendilerine daha iyi hizmet etmek üzere Tanrı'nın yaratmış olduğu ve sevgi duyduğu insanları daha iyi anlamak için sürekli yeniden keşfetmelidirler. Hakikati bulma uğruna yapılan bu arayış, müslümanları aklî değerlerin ötesinde derunî hayatın manevî boyutlarına ulaştıracaktır.

İki toplumun münasebetlerinde şu iki değer merkezdedir: Karşılıklı anlayış, birbirine saygı. Papa, İslâm dini mensuplarına duyduğu saygıyı sık sık dile getirmiş ve biribirimize gösterdiğimiz saygının kardeşçe olması gerektiğini belirtmiştir. Saygı karşılıklı bir anlayışa dayanır. Ancak dostane bir saygıya ruhları ve kalpleri açacak olan şey ise manevî istektir. Saygı ve diyalog, dini hürriyetler de dahil olmak üzere özellikle temel özgürlükler konusunda her iki tarafın karşılıklı iştirakini gerektirir.

6- Ortak Hedef

Hıristiyan ve Müslümanların birçok karşılaşmalarında yürüyecekleri hedef; ortak çaba ve iş birliğidir. Bu ekonomik ve sosyal sahalar için doğrudur; ancak, çağdaş dünyadaki manevî boşluklar karşısında güvenilir bir alternatif olarak imanın gerçekçi ve aktif bir savunmasını modern topluma sunmak için de elzemdir. Bu tema, Aziz Peder'in Müslümanlara hitabettiği hemen her yerde karşımıza çıkar. Papa bunu muhtelif şekillerde ifade eder: "Barışı, sosyal adaleti, ahlakî değeri ve hakikî insan hürriyetlerinin bütününü geliştirmek, geliştirmek için ortak bir kararlılık, Tanrısız bir dünya hayatını önlemek için çabaların birleştirilmesi "müşterek çalışma için en iyi yolu bulma" geleceği beraberce kurma "insanlığa ortak hizmet etme"; "iyiliği ikmal

PAPA II. JOHN PAUL'UN MÜSLÜMANLARA YAPTIĞI ...

için Allah'ın yolunda el ele"; "meseleleri birlikte göğüsleme", "hizmet uğrunda kardeşçe ittifak"; "düşkünlere yardım için ortak çalışma"; "insanlığa hakiki bir alternatif sunma"; aksi takdirde, "yalnız kendi çıkarlarını gözeterek, düşmanlık ve çekişme içinde yok olmaya sürüklenecek olan dünyaya, Tanrı'nın yolunu göstermek."

Hıristiyanlar ve Müslümanların her ikisinin de ortak idealleri, "insanların birbirini Tanrı yolunda yürüyen, iyilik için çalışan birer kardeş olarak görecekları bir toplumdur." Böyle bir toplum ancak diyalog ve güven esası üzerine kurulabilir. Bu öyle bir toplumdur ki, Tanrı'nın merkez olduğu bir dünyada, onun iradesine göre şekillenmiş, onun tasarımına göre nizamla girmiştir. Bu geleceğin toplumu, geçmişten kalan güzel şeyleri koruyarak, günümüzde kaydedilmiş olup insanın şerefini yükselten gelişmeleri bunlarla bütünleştirerek ve buradan işe başlayıp ahenkli ve sarsılmaz bir gelecek inşa ederek kurulmalıdır. Yirmibirinci asrın dünyası bugünün gençliğinin elindedir; onu daha insanca, adil ve her ferdin şeref ve özgürlük içinde yer bulabileceği kardeşçe bir dünya kurma kudreti onlardadır.

Şu halde, Hıristiyan ve Müslümanların bir araya gelmeleri çoğulcu bir dünyada ümit dolu bir işarettir. Onlar, yani Hıristiyanlar ve Müslümanlar insanlığa yararlı olmakta ve Tanrı'ya şükretmektedirler onlar, böyle bir birleşmenin dayandığı temel ve ilham kaynağı olan Tanrı'ya karşı bir sadakat belirtisidir. İki toplum arasındaki bu dayanışma geleceği daha da güzelleştirecek evrensel bir sevgi medeniyeti olarak dünyanın daha iyi düzene kavuşmasına katkıda bulunacaktır.